

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY IN POZNAŃ
Scholarly Communication Research Group

Otwartość w ewaluacji nauki

@ekulczycki

Emanuel Kulczycki
sc.amu.edu.pl

Warszawa, 12 listopada 2019 r.

Plan prezentacji

- ▶ Ewaluacja nauki na poziomie krajowym.
- ▶ Redukcja otwartej nauki do otwartego dostępu.
- ▶ Dlaczego w ewaluacji nie premiuje się otwartej nauki?

Ewaluacja nauki na poziomie krajowym

Ewaluacja w nauce

```
graph TD; A[Ewaluacja w nauce] --> B[Ewaluacja ex-post]; A --> C[Ewaluacja ex-ante];
```

Ewaluacja ex-post

- ▶ Ocena artykułu zgłoszonego do czasopisma
- ▶ Ocena w awansach naukowych (doktorat, habilitacja)
- ▶ Ocena dorobku naukowego instytucji, naukowca, kraju itd.

Ewaluacja ex-ante

- ▶ Ocena projektu dopiero co planowanych badań (granty)

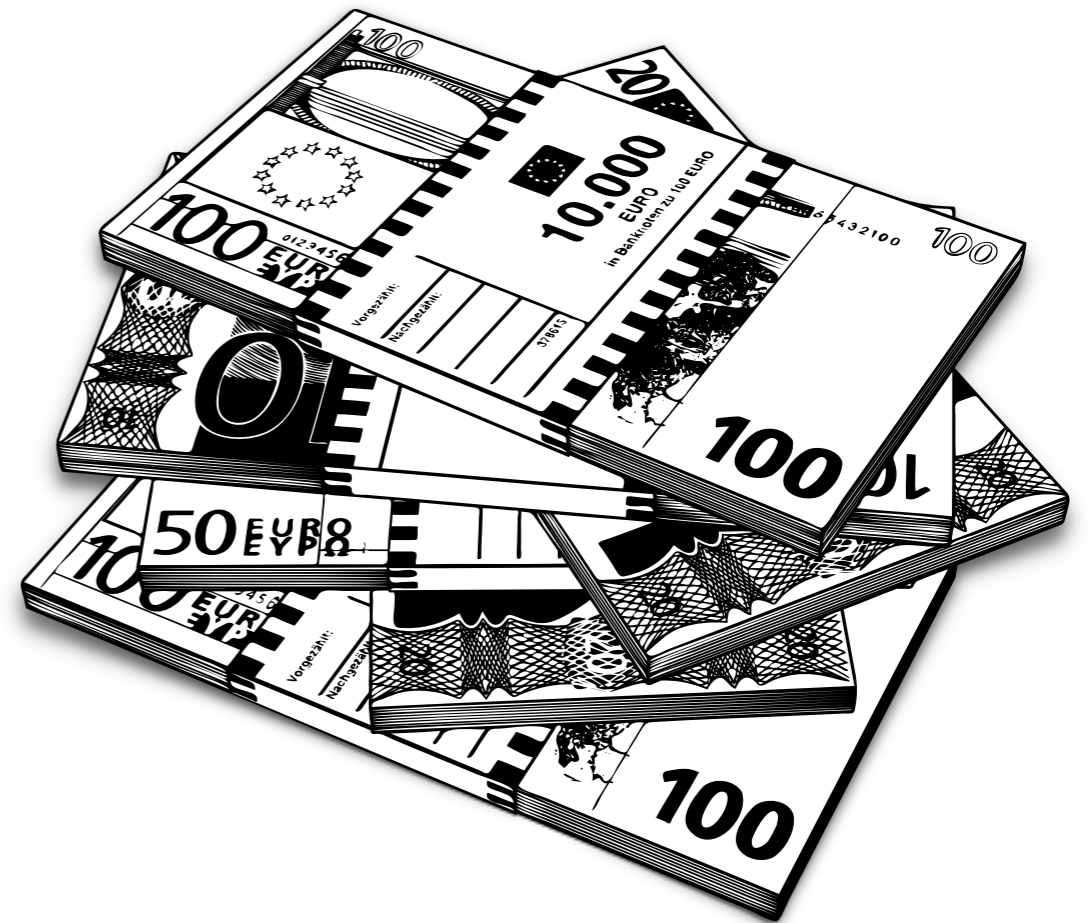
Krajowe systemy ewaluacji

Krajowe systemy ewaluacji nauki są częścią systemów finansowania badań opartych o efekty i produktywność

.....

Takie systemy zaczęły powstawać w latach 80–90-tych poprzedniego wieku i funkcjonują w kilkunastu krajach w tym w m.in.: Australii, Czechach, Danii, Finlandii, Norwegii, Nowej Zelandii, Słowenii, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Włoszech.

.....

.....

Państwo implementuje mechanizmy ewaluacyjne w dystrybucji zasobów oraz stanowieniu ewaluacji jednostek naukowych.

Wartościami, które w ten sposób są kultywowane są:

rozliczalność,
transparentność polityki publicznej,
efektywność,
konkurencyjność.

Redukcja otwartej nauki do otwartego dostępu

Trzy obszary otwartej nauki

Trzy obszary otwartej nauki

Open Data
Otwarte dane

Open Access
Otwarty dostęp

Citizen Science
Nauka obywatelska

Really?

Komunikacja naukowa

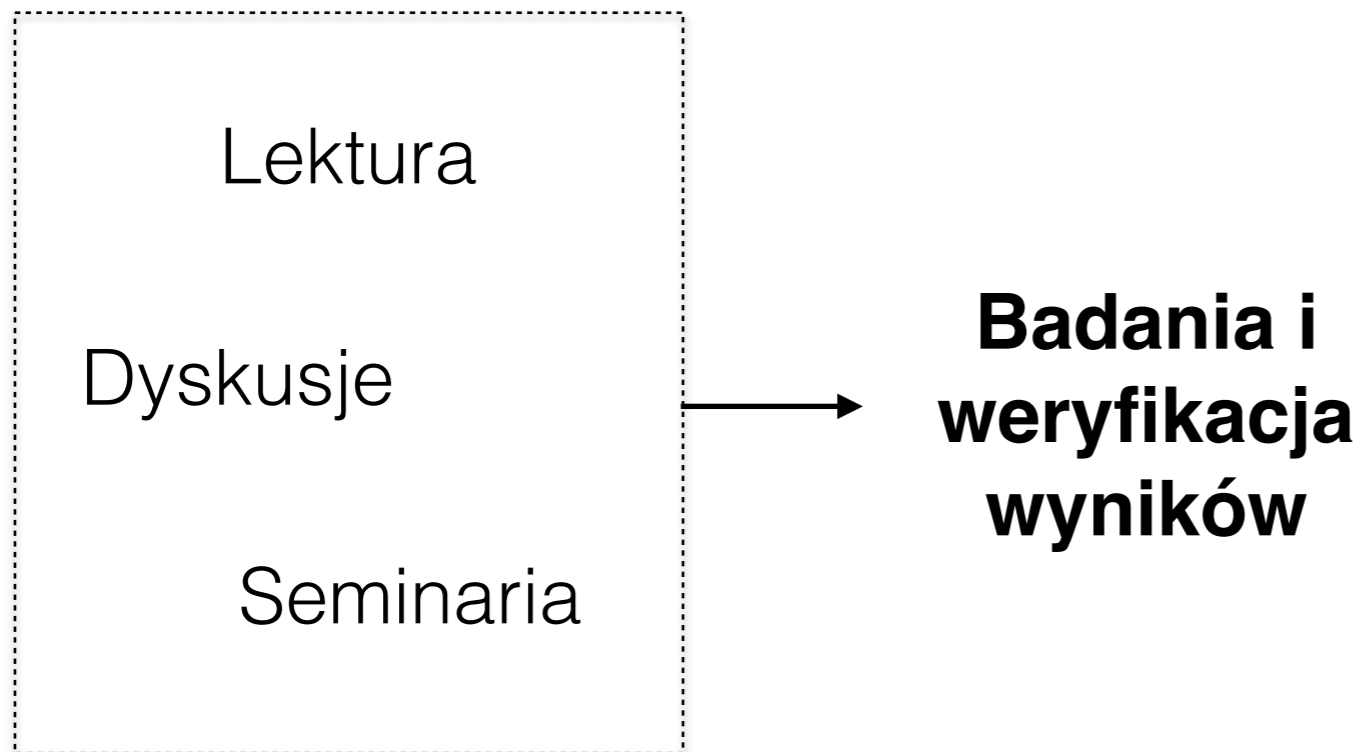
Komunikacja naukowa

Lektura

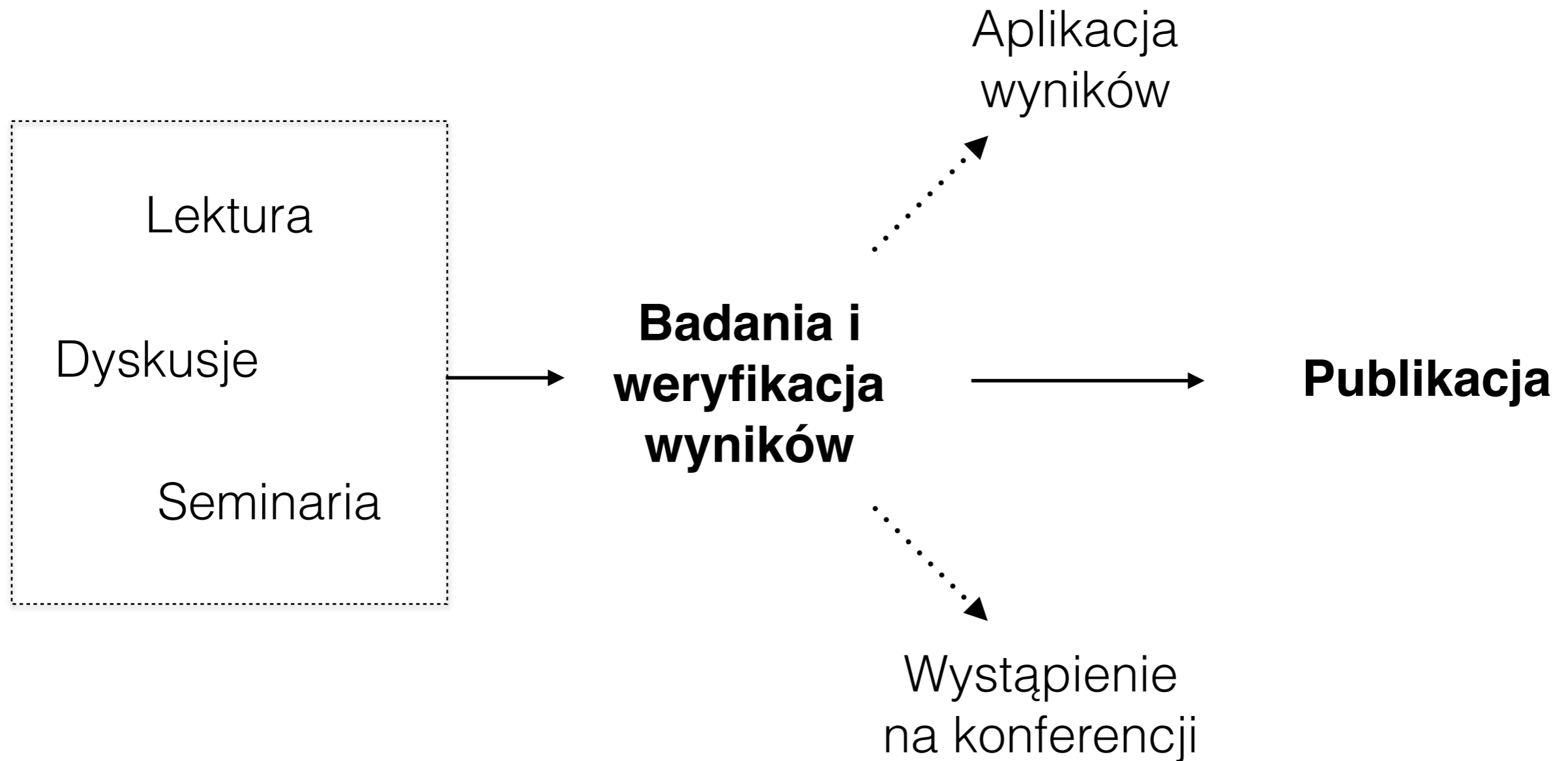
Diskusje

Seminaria

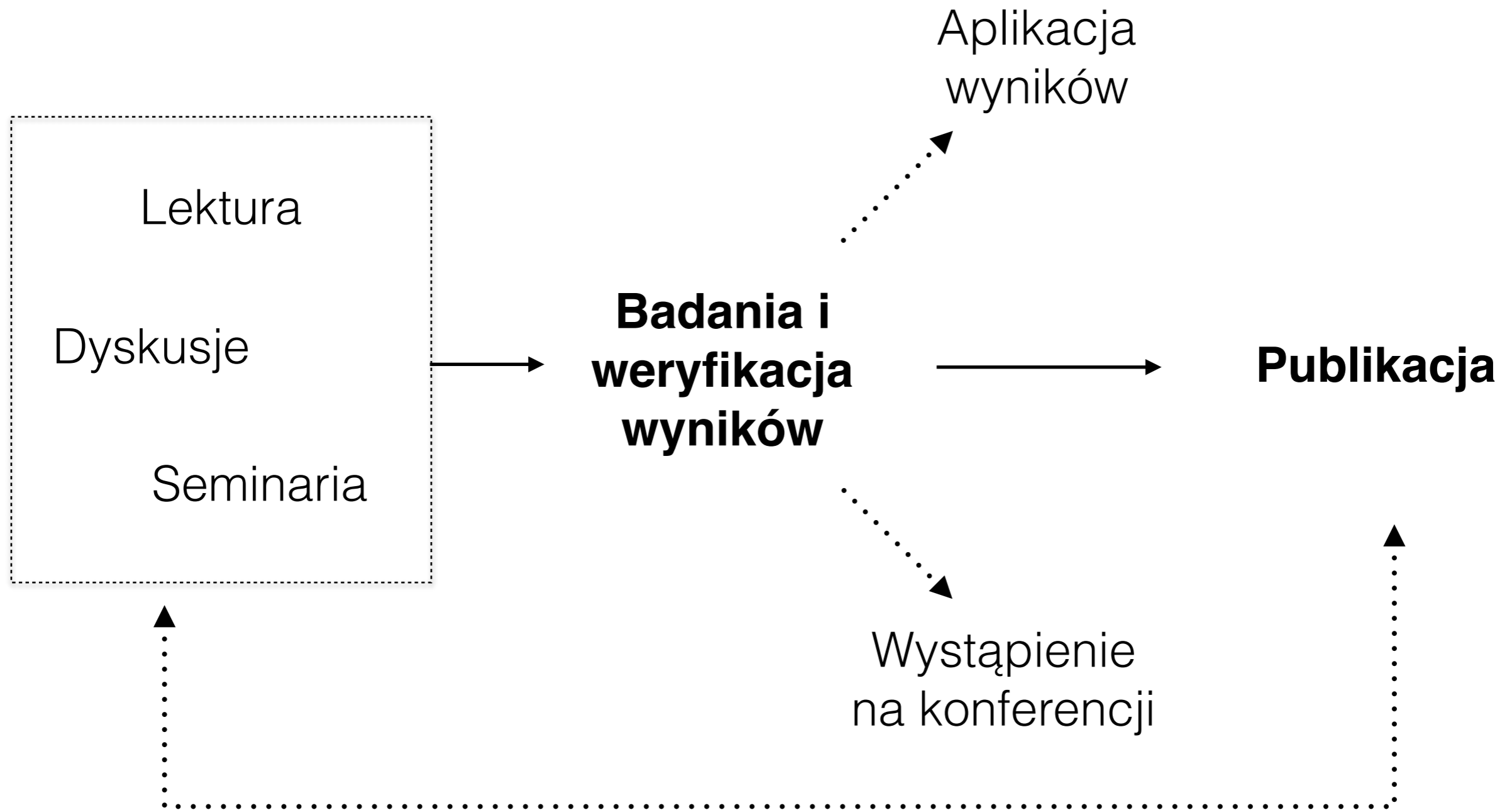
Komunikacja naukowa

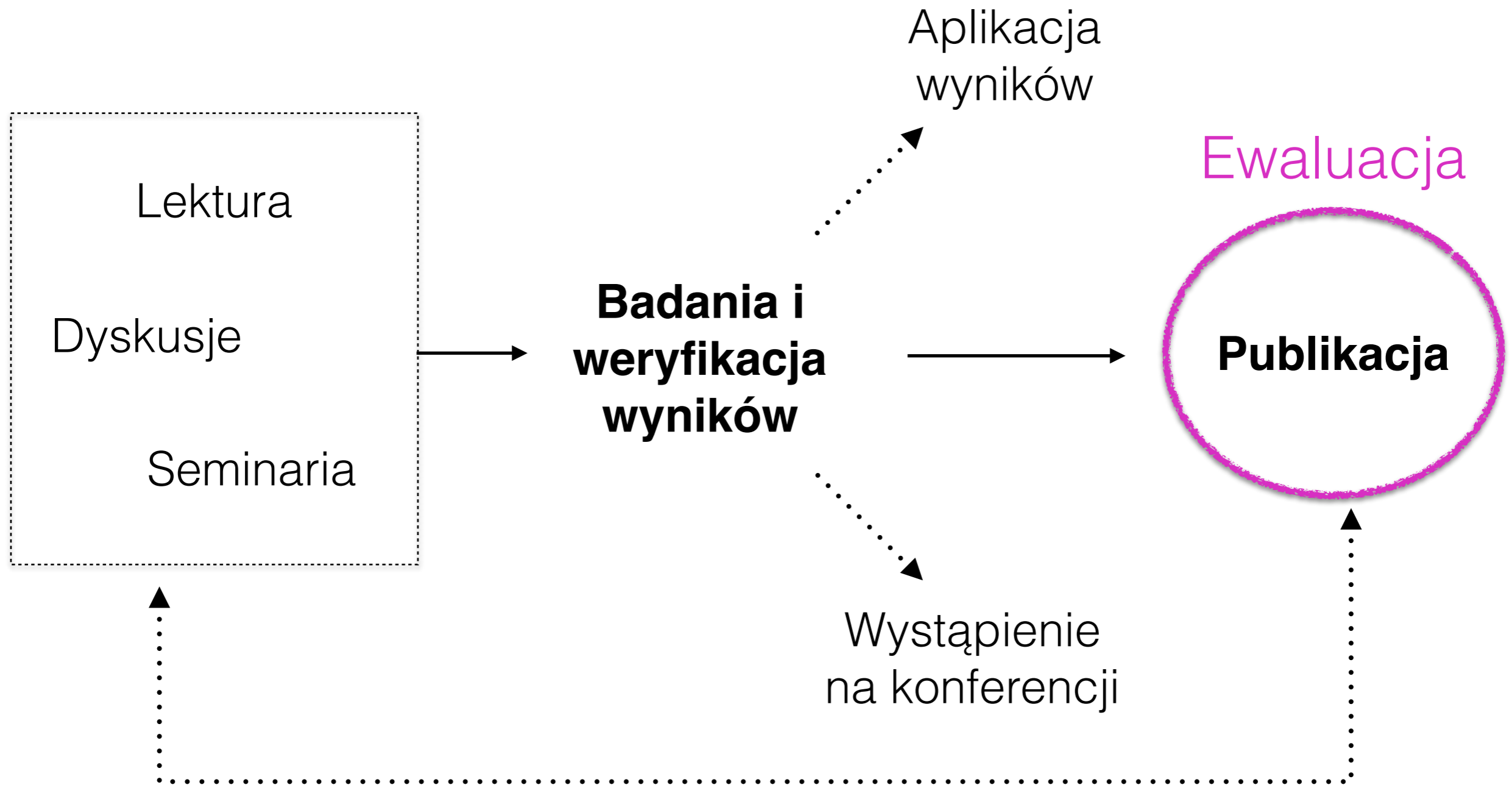
Komunikacja naukowa

Komunikacja naukowa

Komunikacja naukowa

**Przyjrzyjmy się zatem
publikacjom i otwartemu
dostępowi**

Publiczny charakter wiedzy

Kluczowe wyniki nauki są produktem współpracy społecznej oraz są przypisane do wspólnoty, a prawa własności, poprzez odwołanie do etyki naukowej, są zredukowane do minimum.

Merton, 1973

6 marca 1665 r.

PHILOSOPHICAL
TRANSACTIONS:
GIVING SOME
ACCOMPT
OF THE PRESENT
Undertakings, Studies, and Labours
OF THE
INGENIOUS
IN MANY
CONSIDERABLE PARTS
OF THE
WORLD.

Vol I.

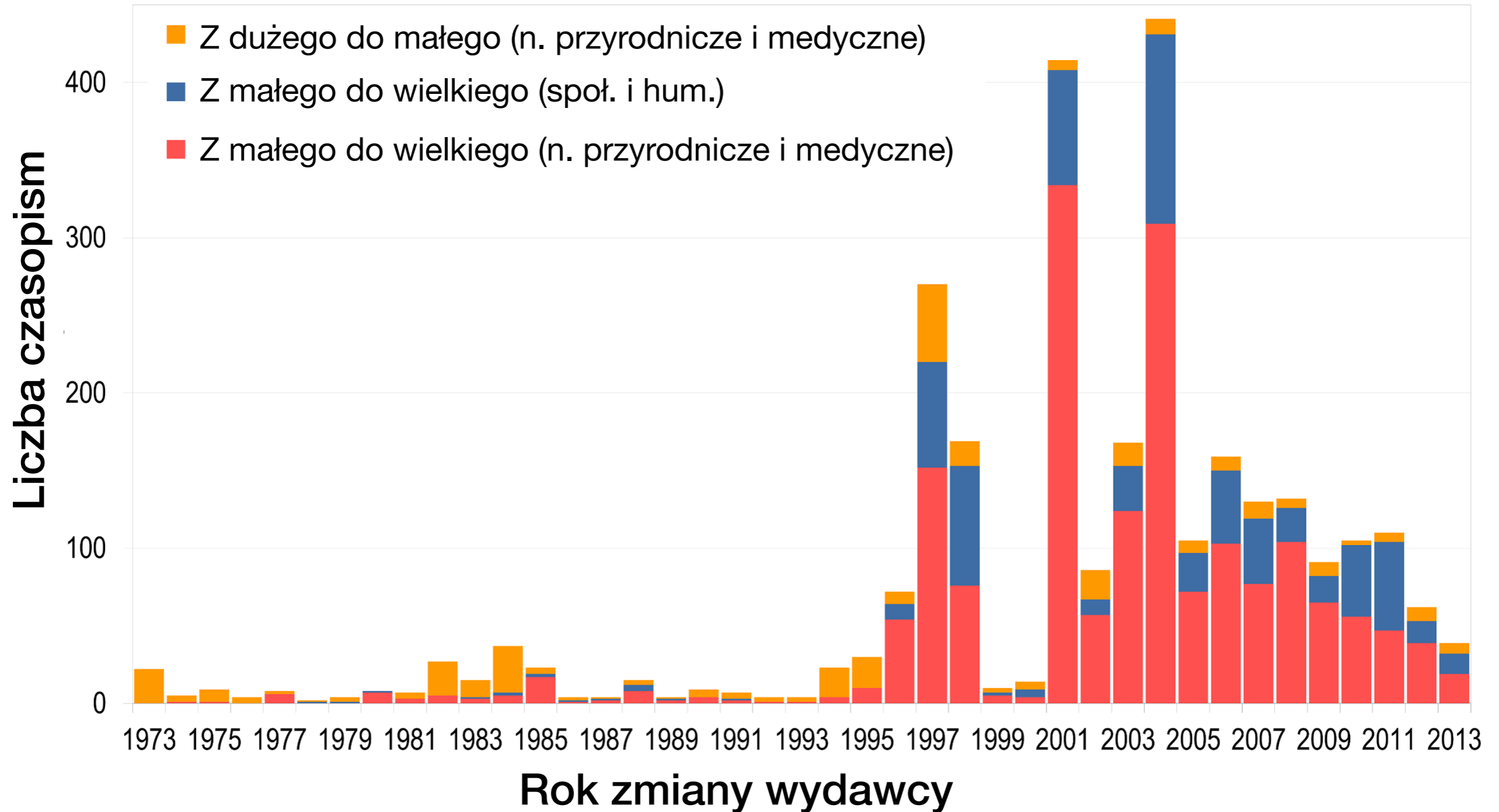
For *Anno* 1665, and 1666.

In the SAVOY,
Printed by T. N. for John Martyn at the Bell, a little with-
out Temple-Bar, and James Allestry in Duck-Lane,
Printers to the Royal Society.

Kiedy naukowy rynek wydawniczy porzucił „tradycyjne” sposoby publikacji i pozwolił wielkim wydawcom narzucać sobie warunki?

Globalne zmiany na rynku wydawniczym

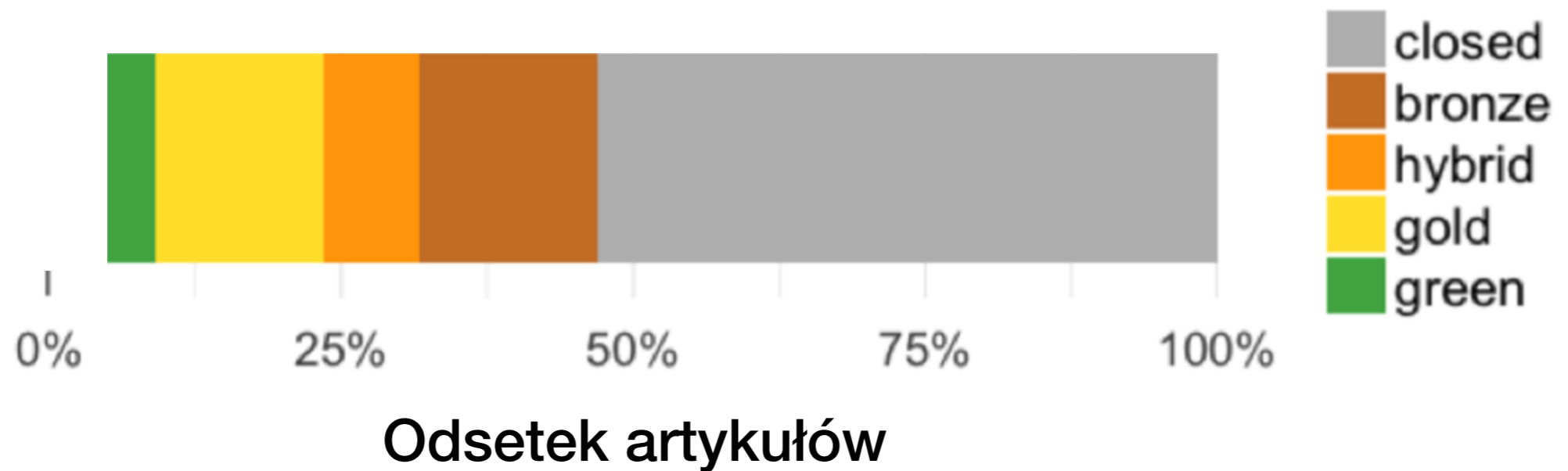
Źródło: Larivière, V., Haustein, S., & Mongeon, P. (2015). The oligopoly of academic publishers in the digital era. *PloS one*, 10(6), e0127502. ISO 690

BACK TO THE FUTURE

1995

Ile artykułów jest w otwartym dostępie?

Źródło: Piwowar, Heather, et al. "The state of OA: a large-scale analysis of the prevalence and impact of Open Access articles." *PeerJ* 6 (2018): e4375. APA

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

- ▶ Młodzi bez dorobku, którzy nie mają nic do stracenia.

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

- ▶ Młodzi bez dorobku, którzy nie mają nic do stracenia.
- ▶ Dojrzały, którzy nie muszą już niczego udowadniać.

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

- ▶ Młodzi bez dorobku, którzy nie mają nic do stracenia.
- ▶ Dojrzały, którzy nie muszą już niczego udowadniać.
- ▶ Idealiści, którzy chcą zmieniać świat.

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

- ▶ Młodzi bez dorobku, którzy nie mają nic do stracenia.
- ▶ Dojrzały, którzy nie muszą już niczego udowadniać.
- ▶ Idealiści, którzy chcą zmieniać świat.
- ▶ „Zasobni w środki”, których stać na gold open access.

Kto może sobie pozwolić na otwarty dostęp?

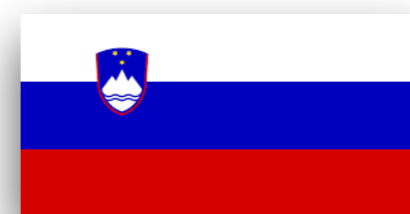

- ▶ Młodzi bez dorobku, którzy nie mają nic do stracenia.
- ▶ Dojrzały, którzy nie muszą już niczego udowadniać.
- ▶ Idealiści, którzy chcą zmieniać świat.
- ▶ „Zasobni w środki”, których stać na gold open access.
- ▶ A aspirujący? Jeśli nie są zasobni w środki i mają głowę na karku, uciekają od OA.

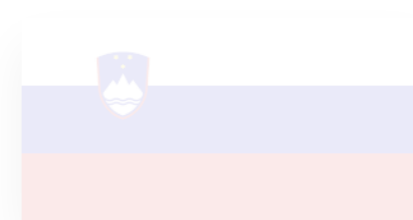
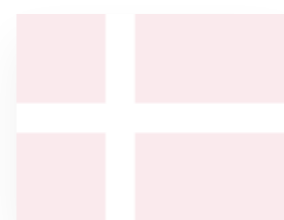
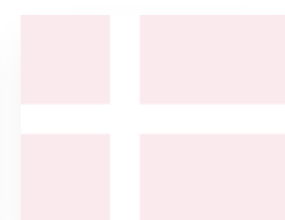
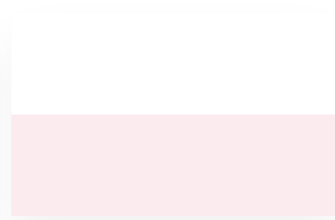
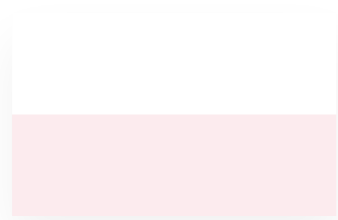
Dyskusja nad miejscem publikacji w OA w praktyce

10 autorów z 7 krajów

Z tego: 8 „senior researchers” oraz 2 „junior researchers”

Czasopismo musi być w otwartym dostępie

Czasopismo może mieć APC

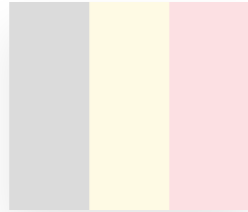

Czasopismo może mieć APC

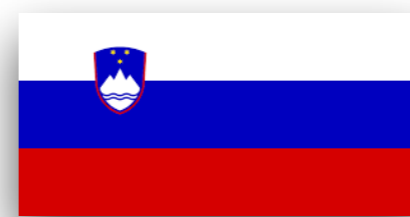
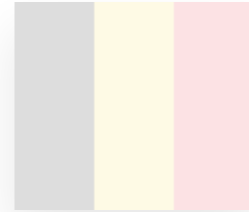
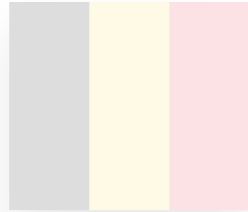

... ale to ten autor płaci

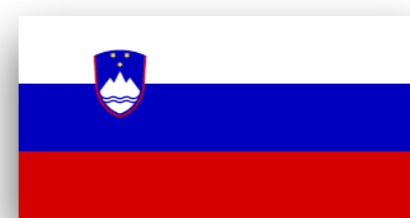
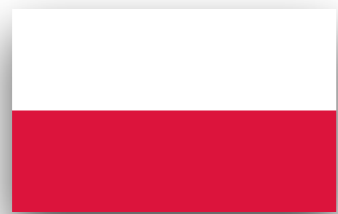
Czasopismo może mieć APC i nie mieć Impact Factor

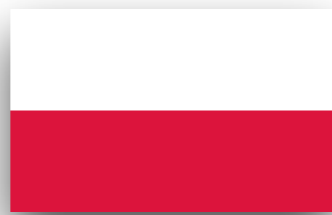
Czasopismo może być zamknięte, ale musi mieć Impact Factor

Każdy wydawca wchodzi w grę

**Czasopismo otwarte lub hybrydowe,
płacimy APC, musi mieć IF
i nie może być „ze stajni Elseviera”**

**Problem dostępu do treści
naukowych?**

Really?

the first website in the world to provide mass & public access to research papers

SCI-HUB

...to remove all barriers in the way of science

enter URL, PMID / DOI or search string

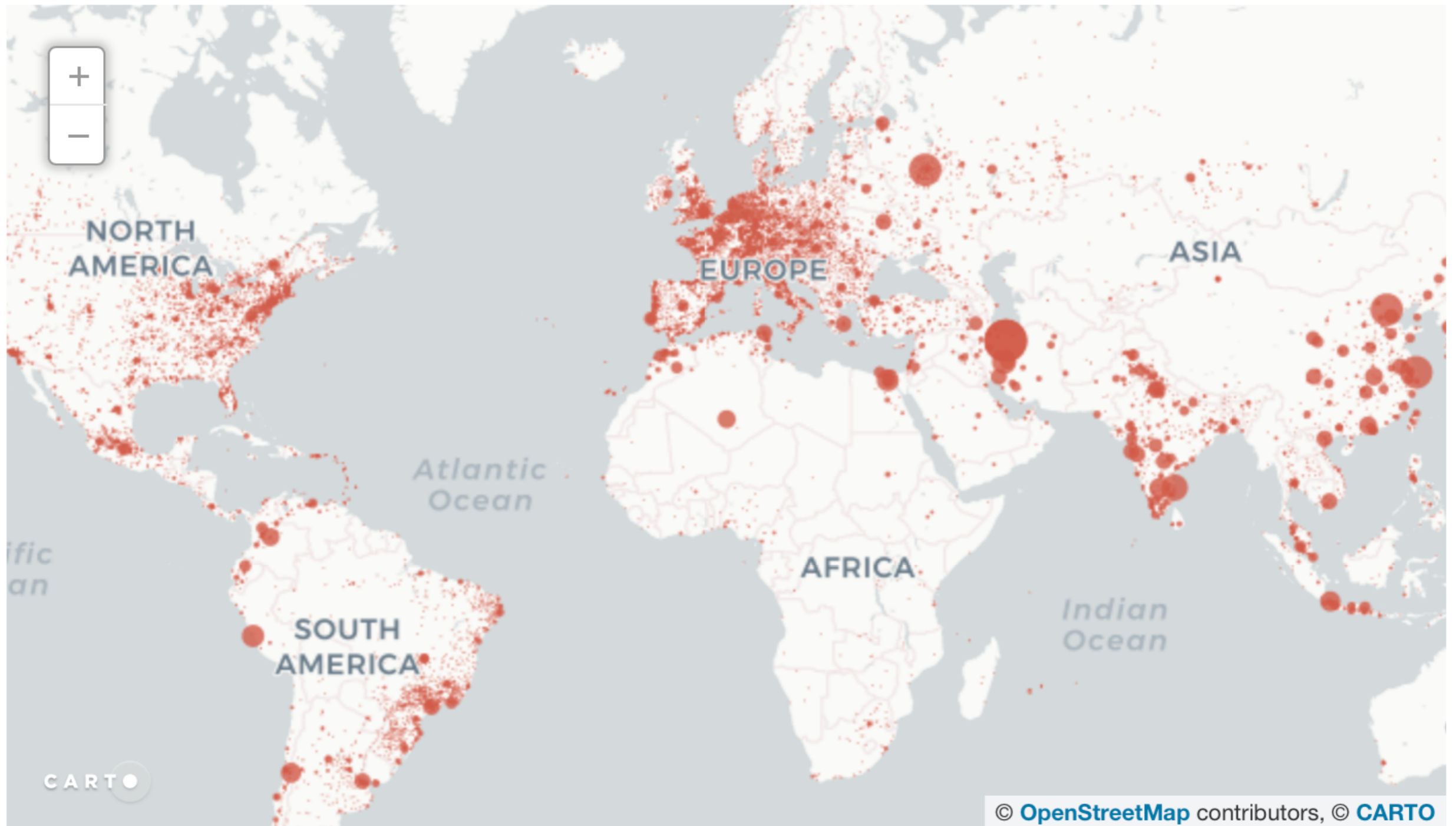
open

Czyje publikacje są najczęściej pobierane?

Elsevier	Springer	Wiley Blackwell (John Wiley & Sons)		Nature Publishing Group
	Institute of Electrical and Electronics Engineers	The Royal Society of Chemistry	Informa UK (Taylor & Francis)	Wiley Blackwell (Blackwell)
	American Chemical Society	SAGE Publications	Oxford University Press	
		JSTOR	AAAS	IOP

Źródło: Bohannon, John. "Who's downloading pirated papers? Everyone." Science. (2016): 508-512.

Kto korzysta z sci-huba?

Źródło: Bohannon, John. "Who's downloading pirated papers? Everyone." *Science*. (2016): 508-512.

Academia.edu
share research

**Dlaczego w ewaluacji nie
premiuje się otwartego
dostępu?**

Wartości, kultywowane w krajowej ewaluacji:

rozliczalność, transparentność polityki publicznej,
efektywność, konkurencyjność

Wartości kultywowane przez otwartą naukę:

współpraca, wspólnotowość, dobro publiczne

Z perspektywy zadań i celów polskiej ewaluacji nauki nie ma potrzeby uwzględniania otwartej nauki w kryteriach oceny

Przyszłość otwartej nauki?

- ▶ Wielkie wydawnictwa nie mają powodu, aby się śpieszyć w przekształceniach ku otwartej nauce, ponieważ kontrolują połowę rynku.
- ▶ Zakładanie nowych czasopism i ugruntowanie ich pozycji zajmuje wiele lat.
- ▶ Biblioteki / rządy płacą ogromne środki na subskrypcje przez co nie zostaje wiele pieniędzy na wspieranie alternatywnych modeli komunikacji naukowej.
- ▶ Na „ekstrawagancję” (publikowanie w OA „pomimo...”) mogą sobie pozwolić tylko naukowcy o ugruntowanej pozycji.

Ostatnia dekada pokazała, że na otwartej nauce wymierne korzyści wyciąga przede wszystkim korporacyjny biznes, a nie biblioteki naukowe czy pojedynczy naukowcy.

Kontynuacja tej drogi to....

Evaluacja nauki
jest narzędziem polityki naukowej państwa

Otwarta nauka jest wartością, którą polityka naukowa państwa może wspierać

Jeśli uważamy, że otwartość jest kluczową wartością dla nauki wówczas

- ▶ Przestańmy płacić licencje wielkie wydawcom na poziomie krajowym za artykuły w OA, a te środki spożytkujmy na rozwój krajowej infrastruktury wydawniczej.
- ▶ Wprowadźmy zachęty w ewaluacji do publikacji w OA.
- ▶ Finansujmy rozwój organizacji zmieniających rynek wydawniczy bez udziału korporacyjnych gigantów (przykład: The Open Library of Humanities).
- ▶ Przyłączmy się do **University Journals**.
- ▶ Nie uznawajmy w ewaluacji 70% czasopism prawie naukowych oraz 70% wydawnictw prawie naukowych (one konsumują mnóstwo pieniędzy publicznych).

University Journals — innovative academic publishing

[About University Journals](#) [For Universities](#) [For Researchers](#) [Contact Us](#)

About University Journals

Fourteen universities from five European countries started a collaboration to set up University Journals as an alternative to the current journal system that requires authors to transfer their copyright or charges article processing charges.

Scholarly works can be submitted to the University Journals platform to become a formal publication disseminated through the existing e-journals infrastructure (e.g. with ISSN, DOI and indexing). Submission can be direct or via an existing repository or pre-print servers at participating universities. By using existing infrastructure University Journals require only modest resources, while the journal format will help ensure the accreditation for-, and commitment and acceptance by academic authors.

universityjournals.eu

Jak w ewaluacji nauki można byłoby premiować otwartą naukę?

- ▶ Przelicznik dla publikacji w OA (np. punkty * 1,2).
- ▶ Dodatkowe punkty za publikacje w czasopismach spełniających założenia Planu S.
- ▶ Publikacje monografii w OA.
- ▶ Dodatkowe punkty, gdy w publikacji jest udostępniony zbiór danych.
- ▶ Otwarte recenzje i tożsamości recenzentów w Kryterium 3.

Pytaniem na koniec nie jest „jak uwzględnić otwartą naukę w ewaluacji”, lecz czy naprawdę chcemy kontynuować dotychczasową politykę braku polityki i w nieskoordynowany sposób finansować otwarty dostęp?

Uwzględnienie otwartej nauki w ewaluacji musi
oznaczać radykalny zwrot w sposobie
uwzględniania, wspierania i finansowania
otwartej nauki w Polsce.

Ale czy naprawdę tego potrzebujemy?

Czy jesteśmy na to gotowi?

Dziękuję

sc.amu.edu.pl

kontakt: emanuel@ekulczycki.pl